Vykonávanie dôkazov

Holandsko

1 Dôkazné bremeno

Holandské procesné právo je založené na základnom pravidle, že „ten, kto tvrdí určitú skutočnosť, ju musí dokázať“. Inými slovami, strana, ktorá sa odvoláva na právne účinky skutočností alebo práv, ktoré predkladá, musí znášať dôkazné bremeno týkajúce sa predmetných skutočností alebo práv. Je však možné, že dôkazné bremeno je rozdelené odlišne podľa osobitných právnych predpisov alebo požiadaviek vyplývajúcich zo zásad dobromyseľnosti a čestnosti.

1.1 Aké sú pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena?

Zákonné pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena stanovené v Občianskom súdnom poriadku sa uplatňujú v konaniach na základe predvolania, ako aj v konaniach na základe návrhu, pokiaľ tomu nebráni povaha veci. Neuplatňujú sa povinne v konaniach o nariadení predbežného opatrenia. Bežné pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena sa neuplatňujú ani v rozhodcovských konaniach. V rozhodcovských konaniach sa však účastníci môžu dohodnúť na uplatnení týchto pravidiel.

Zákonné pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena sú uvedené v článkoch 149 až 207 Občianskeho súdneho poriadku.

1.2 Existujú pravidlá, ktoré vylučujú určité skutočnosti z dôkazného bremena? V ktorých prípadoch? Je možné predložiť dôkazy s cieľom dokázať, že konkrétne právne domnienky sú neplatné?

Skutočnosti, ktoré uvádza jeden z účastníkov a ktoré (dostatočne) nevyvráti protistrana, musí súd považovať za preukázané. Výnimka z tohto pravidla je možná, ak by prijatie skutočností viedlo k právnemu účinku, ktorý nie je voľne k dispozícii účastníkom. V takom prípade môže súd požadovať dôkazy. Nevyžadujú sa dôkazy o skutočnostiach a okolnostiach, ktoré sa považujú za všeobecne známe, alebo o všeobecne zaužívaných pravidlách. Tieto dôkazy môže súd použiť bez ohľadu na to, či ich účastníci uviedli. „Skutočnosti a okolnosti, ktoré sa považujú za všeobecne známe“, sú skutočnosti a okolnosti, ktoré každá osoba za normálnych okolností vie alebo môže vedieť. Všeobecne zaužívané pravidlá sú poznatky a skúsenosti, ktoré získal každý občan v holandskej spoločnosti. Nemusia sa preukazovať ani skutočnosti, o ktorých sa súd dozvie sám v priebehu konania – známe ako „procesné skutočnosti“.

Niekedy zákon stanovuje domnienku. Čiže niektoré skutočnosti a okolnosti sa považujú za také pravdepodobné, že účastník, ktorý sa na ne odvoláva, o nich (už) nemusí poskytnúť dôkaz. Súd môže takisto na základe všeobecne zaužívaných pravidiel vyvodiť domnienku v súvislosti s nesporným charakterom preukázaných skutočností. Protistrana však môže použiť dôkaz o opaku. Okrem toho existujú osobitné prípady. Dva príklady: podľa zákona o cestnej premávke musí motorista, ktorý zrazí cyklistu alebo chodca, poskytnúť náhradu škody, pokiaľ nepreukáže, že nehoda bola spôsobená v dôsledku vyššej moci. Ďalším príkladom je prípad, keď pracovník žiada náhradu škody za ujmu, ak sa preukáže, že k nej došlo pri výkone jeho práce. V tomto prípade nebude zamestnávateľ povinný za takúto ujmu pracovníka odškodniť výlučne v prípade, že preukáže a dokáže, že neexistoval žiadny nedostatok v požadovanej starostlivosti alebo že sa pracovník dopustil úmyselnej neopatrnosti alebo nedbanlivosti.

1.3 Do akej miery musí byť súd presvedčený o určitej skutočnosti, aby na jej základe rozhodol?

Súd má v súvislosti s hodnotením dôkazov diskrečnú právomoc, pokiaľ zákon nestanovuje inak. Táto výnimka sa týka pravidiel o nevyvrátiteľnej dôkaznej hodnote dôkazu. V prípade nevyvrátiteľných dôkazov je súd povinný prijať určité dôkazné prostriedky ako pravdivé alebo uznať ich určitú dôkaznú hodnotu. V tomto prípade opäť existuje možnosť predložiť dôkaz o opaku.

Súd môže okrem toho založiť svoje rozhodnutie výlučne na skutočnostiach, ktoré boli preukázané v dostatočnom rozsahu v súlade s pravidlami týkajúcimi sa dôkaznej sily.

2 Získavanie dôkazov

2.1 Vyžaduje si získavanie dôkazov vždy podanie strany alebo môže sudca v určitých prípadoch získať dôkazy aj z vlastnej iniciatívy?

V určitých prípadoch (kontrola účtov, výsluch svedkov) môže súd na žiadosť jedného z účastníkov nariadiť, aby druhý účastník predložil dôkazy. Súd tak môže urobiť aj z vlastného podnetu, t. j. z vlastnej iniciatívy.

Okrem toho môže súd na žiadosť jedného z účastníkov alebo z vlastného podnetu nariadiť znalecký posudok, ohliadku miesta alebo návštevu. Sudca vymenúva znalca, prijíma znalecký posudok a vyhodnocuje situáciu. Účastníci sú povinní pri znaleckých posudkoch spolupracovať.

Účastníci môžu vyjadriť svoje pripomienky alebo predložiť žiadosti týkajúce sa vypracovania znaleckého posudku, ako aj ohliadky miesta.

2.2 Aké kroky budú nasledovať v prípade, ak súd schváli žiadosť strany týkajúcu sa získania dôkazov?

Účastník, ktorému súd umožnil poskytnúť dôkazy a ktorý znáša dôkazné bremeno, je povinný dokázať skutočnosti a/alebo okolnosti, na ktoré sa odvoláva. Protistrana môže vždy predložiť dôkazy o opaku, pokiaľ jej to zákon nezakazuje.

2.3 V ktorých prípadoch môže súd zamietnuť žiadosť strany o získanie dôkazov?

Súd nevyhovie žiadosti o dokazovanie, ak je táto žiadosť považovaná za irelevantnú, nedostatočne špecifikovanú (príliš neurčitú), predloženú neskoro (po lehote) alebo neopodstatnenú. Žiadosť o dokazovanie je možné zamietnuť z dôvodu predpokladu týkajúceho sa výsledku dokazovania.

2.4 Aké rôzne dôkazné prostriedky existujú?

V Holandsku je vykonávanie dokazovania voľné. To znamená, že v zásade sa môžu dôkazy predložiť akýmikoľvek prostriedkami, pokiaľ zákon nestanovuje inak. Zákon uvádza niekoľko dôkazných prostriedkov (ale existujú aj ďalšie). Patria sem:

listiny a rozhodnutia,
kontroly účtov, dokumenty a písomnosti,
výsluch svedkov,
znalecký posudok alebo výsluch znalcov a
ohliadka miesta a návštevy.

2.5 Aké sú spôsoby získania dôkazov od svedkov a líšia sa tieto spôsoby od spôsobov, ktoré sa využívajú na získanie dôkazov od svedkov – znalcov? Aké sú pravidlá týkajúce sa predkladania písomných dôkazov a znaleckých správ / posudkov?

Svedecká výpoveď musí byť povolená zákonom a podáva sa na žiadosť jedného z účastníkov alebo ju jednému z účastníkov uloží súd z vlastného podnetu. Účastníci môžu takisto vypovedať ako svedkovia (pozri bod 3 nižšie). V prípade výsluchu svedkov navrhujú svedkov účastníci.

Svedecká výpoveď má formu výsluchu svedkov a podáva sa ústne na pojednávaní. Svedecká výpoveď je prípustná ako dôkaz iba vtedy, ak sa týka skutočností, o ktorých má svedok osobnú vedomosť. Účastníkovi, ktorý žiada o predloženie svedeckej výpovede, sa to umožní, ak sú skutočnosti, ktoré sa majú preukázať, predmetom sporu a môžu viesť k vyriešeniu veci.
Na žiadosť jedného z účastníkov alebo z vlastného podnetu súdu je možné zorganizovať aj výsluch znalcov (článok 194 Občianskeho súdneho poriadku). Môže ísť o písomný znalecký posudok alebo o ústny znalecký posudok. V prípade písomného znaleckého posudku súd stanoví lehotu na jeho predloženie. V prípade ústneho znaleckého posudku bude znalec vypovedať v deň, kedy je vytýčené pojednávanie.

2.6 Majú niektoré dôkazné prostriedky väčšiu dôkaznú silu ako ostatné?

Existuje rozdiel medzi nezvratnými a vyvrátiteľnými dôkazmi. V prípade nezvratných dôkazov je súd povinný prijať obsah dôkazu ako pravdivý a uznať jeho dôkaznú silu, ktorú mu prisudzuje zákon. V prípade nezvratného dôkazu môže byť takisto poskytnutý dôkaz o opaku, pokiaľ to zákon nevylučuje. Príkladmi nezvratných dôkazov sú verejné listiny a trestné rozsudky. V prípade vyvrátiteľných dôkazov môže súd voľne určiť ich dôkaznú hodnotu.

2.7 Sú niektoré spôsoby dokazovania v záujme preukázania určitých skutočností povinné?

V určitých prípadoch predstavuje písomnosť dokonalý dôkaz. V určitých prípadoch je písomnosť nevyhnutnou podmienkou aj pre existenciu určitého práva. Príkladom môže byť dohoda manželov a závet. Dôkaz o existencii dohody manželov a závetu vyhotoveného notárom sa musí poskytnúť predložením notárskej zápisnice. Kodicil môže takisto slúžiť ako dôkaz. Kodicil je rukou písaný, datovaný a podpísaný dokument, ktorý obsahuje želania zosnulého. Tieto želania sa môžu týkať dedičstva, najmä odkázania oblečenia, šperkov, určitého nábytku a kníh. Kodicil nemusí byť overený prostredníctvom notárskej zápisnice.

2.8 Sú svedkovia podľa zákona povinní svedčiť?

V zásade je povinná vypovedať každá osoba, ktorá je predvolaná zákonným spôsobom. Inými slovami, svedok je povinný dostaviť sa na pojednávanie a uviesť tam pravdivú výpoveď.

2.9 V akých prípadoch môžu odmietnuť vypovedať?

V určitých prípadoch je možné zbaviť osobu povinnosti vypovedať.
Toto právo je priznané osobám, ktoré majú blízky osobný vzťah s jedným z účastníkov. Ide o právo odoprieť výpoveď z rodinných dôvodov. Týka sa to (bývalého/bývalej) manžela(-ky) alebo (bývalého/bývalej) registrovaného(-ej) partnera(-ky) účastníka, predkov alebo príbuzných v priamej línii účastníka alebo manžela(-ky) či registrovaného(-ej) partnera(-ky) účastníka až do druhého stupňa vrátane, ako sú rodičia, deti, starí rodičia, vnúčatá, bratia a sestry. Svedok si takisto môže uplatniť právo odoprieť výpoveď, aby sa vyhol odpovedi na konkrétnu otázku, ak by odpoveď vystavila osobu, či už príbuzného v bočnom rade alebo nepokrvného príbuzného v priamej alebo nepriamej línii v druhom alebo treťom stupni alebo jeho (bývalého/bývalú) manžela(-ku) alebo (bývalého/bývalú) registrovaného(-ú) partnera(-ku) riziku odsúdenia za prečin (článok 165 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).
Existuje aj právo odoprieť výpoveď na základe výkonu funkcie. Toto právo si môžu uplatniť osoby, ktoré sú z dôvodu svojho zamestnania (napríklad duchovní, lekári, advokáti a notári), svojej profesie alebo svojej funkcie povinné zachovávať mlčanlivosť týkajúcu sa skutočností, ktoré sú im pri výkone ich zamestnania, profesie alebo funkcie zverené.

2.10 Možno osobu, ktorá odmieta svedčiť, sankcionovať alebo prinútiť vypovedať?

Ak sa svedok, ktorý bol predvolaný doporučeným listom, nedostaví na pojednávanie, súd na žiadosť dotknutého účastníka konania určí dátum, kedy predvolá svedka súdnym predvolaním (doručeným súdnym úradníkom). Ak sa svedok aj napriek tomu nedostaví, súd môže nariadiť jeho predvedenie na súd prostredníctvom polície. Ak sa svedok dostaví, ale odmietne vypovedať, dotknutý účastník konania môže požiadať súd, aby ho vzal do väzby za pohŕdanie súdom. Náklady za vzatie do väzby znáša žalobca. Súd povolí vzatie do väzby len vtedy, ak sa domnieva, že tento trest je na zistenie pravdy v danej veci opodstatnený.

2.11 Existujú osoby, od ktorých nemožno získať svedeckú výpoveď?

V zásade je povinný vypovedať každý okrem osôb, ktoré si môžu uplatniť právo odoprieť výpoveď (pozri aj bod 2.9).

2.12 Aká je úloha sudcu a strán pri vypočúvaní svedka? Za akých podmienok môže byť svedok vypočutý prostredníctvom videokonferencie alebo iných technických prostriedkov?

Sudca vypočúva svedkov. Účastníci a ich advokáti môžu klásť svedkom otázky. Sudca môže z vlastného podnetu alebo na žiadosť jedného z účastníkov konfrontovať svedkov navzájom alebo s účastníkmi. Po tom, ako svedok vypovedal, sudca môže klásť účastníkom otázky a účastníci si môžu klásť aj otázky navzájom.
Holandské pravidlá týkajúce sa dôkazov neobsahujú osobitné ustanovenie o využívaní videokonferencie. Holandské právo nevylučuje tento spôsob vykonávania dôkazov a využívanie videokonferencie v praxi nespôsobuje žiadne ťažkosti. O tejto záležitosti rozhoduje sudca.

3 Hodnotenie dôkazov

3.1 Podlieha súd obmedzeniam pri vydaní rozsudku v prípade, ak účastník nezískal dôkazy zákonným spôsobom?

Nezákonné dôkazy možno rozdeliť do dvoch kategórií: nezákonne získané dôkazy a nezákonne použité dôkazy. Ak boli dôkazy získané nezákonne, neznamená to, že ich použitie je vždy nezákonné. O tom, či sú dôkazy nezákonné, rozhoduje opäť sudca.

3.2 Bude sa moja vlastná výpoveď považovať za dôkaz v prípade, ak som účastníkom konania?

Účastníci môžu byť vypočutí ako účastníci sporu. V takom prípade sa ich výpoveď nemôže považovať za dôkaz v prospech účastníka, ktorý vypovedá, pokiaľ výpoveď neslúži na doplnenie neúplných dôkazov (článok 164 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Posledná aktualizácia: 09/02/2022

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.